

§ 17

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan talousarvioehdotus vuodelle 2018 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2018–2020

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti hyväksyä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vuoden 2018 talousarvioehdotuksen ja talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2018–2020 liitteineen.

Lautakunta toteaa, että talousarvioesitys on tehty raamiin. Uuden valtuustostrategian yhteydessä tulisi valmistella sen mukaiset muutokset.

Samalla lautakunta huomauttaa, että keskustakirjasto Oodin sekä Bunkkerin tilojen toiminnan käynnistyminen tuovat mukanaan huomattavia menopaineita, joiden kattaminen kulttuurin- ja vapaa-ajan budjetista haittaisi merkittävästi toimialan toimintaa. Käyttötalouden kulujen osittaiseksi kattamiseksi ja niiden nousun hillitsemiseksi tulee edelleen etsiä ulkoisia rahoituskanavia ja lisätä vuotuisia tuloja kumppanuuksien ja kaupallisten toimijoiden avulla.

Lisäksi avustuspuolella on merkittäviä paineita, esimerkiksi Tanssin talo -hankkeen edistymisen myötä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää myös erittäin tärkeänä, että osallistavaa asukastalotoimintaa ja lähikirjastojen merkitystä vahvistetaan sekä korostetaan.

Käsittely

Esteelliset:

Joel Harkimo (lähisukulainen Helsinki Halli Oy:n hallituksessa)

Jussi Chydenius (Vuosaaren Urheilutalo Oy:n hallituksen puheenjohtaja)

Tarja Loikkanen-Jormakka (Jääkenttäsäätiön hallituksen jäsen)

Esteelliset eivät osallistuneet asian käsittelyyn eivätkä olleet läsnä sitä käsiteltäessä.

Vastaehdotus:

Sami Muttilainen: Lisätään esittelijätekstistä kappale 23 liitteeseen 1, ja sen ensimmäisen lauseen jälkeen lisätään seuraava lause: Toisaalta huomioitavaa on, että edellä mainitun palveluverkon ja henkilöstön on oltava linjassa laajenevan kaupungin ja väestönkasvun mukana.

Kannattaja: Elisa Gebhard

22.08.2017

Lautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Sami Muttilainen: Lisätään päätökseen:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitääkin erittäin tärkeänä, että osallistavaa asukastalotoimintaa ja lähikirjastojen merkitystä vahvistetaan sekä korostetaan.

Kannattaja: Elisa Gebhard

Lautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Elisa Gebhard: Lisätään päätöstekstiin: Lautakunta toteaa, että talousarvioesitys on tehty raamiin. Uuden valtuustostrategian yhteydessä tulisi valmistella sen mukaiset muutokset.

Samalla lautakunta huomauttaa, että keskustakirjasto Oodin sekä Bunkkerin tilojen toiminnan käynnistyminen tuovat mukanaan huomattavia menopaineita, joiden kattaminen kulttuurin- ja vapaa-ajan budjetista haittaisi merkittävästi toimialan toimintaa. Käyttötalouden kulujen osittaiseksi kattamiseksi ja niiden nousun hillitsemiseksi tulee edelleen etsiä ulkoisia rahoituskanavia ja lisätä vuotuisia tuloja kumppanuuksien ja kaupallisten toimijoiden avulla.

Lisäksi avustuspuolella on merkittäviä paineita, esimerkiksi Tanssin talo -hankkeen edistymisen myötä.

Kannattaja: Jenni Pajunen

Lautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Ari Tirri, talouspäällikkö, puhelin: 310 85510
ari.tirri(a)hel.fi
Kirsti Laine-Hendolin, hallintojohtaja, puhelin: 310 87751
kirsti.laine(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite 1 Kuva TAE 2018 perusteluteksti (korjattu kuvalk päätöksen mukaisesti 22.8.2017).pdf
- 2 Liite 2 Kuva TAE 2018 suoritettavuudet.pdf
- 3 Liite 3 Kuva TAE 2018 käyttötalousosa yhteensä.pdf
- 4 Liite 4 Kuva TAE 2018 käyttötalousosa (TA-Kohta 41001).pdf
- 5 Liite 5 Kuva TAE 2018 käyttötalousosa (TA-Kohta 41002 ja 41003).pdf
- 6 Liite 6 Kuva TAE 2018 käyttötalousosa (TA-kohta 41001) laskelma

22.08.2017

7	palveluittain.pdf Liite 7 Kuva TAE 2018 käyttötalousosa (TA-Kohta 41001) ei-sidotut avustukset.pdf
8	Liite 8 Kuva TAE 2018 irtain (TA-Kohta 80504).pdf
9	Liite 9 Kuva TAE 2018 Irtaimen omaisuuden perushankinta 2018-2027 (sivu 1).pdf
10	Liite 10 Kuva TAE 2018 Irtaimen omaisuuden perushankinta 2018-2027 (sivu 2).pdf
11	Liite 11 Kuva TAE 2018 Henkilöstösuunnitelma.pdf
12	Liite 12 Kuva TAE 2018 Tilankäyttöohjelma 2018-2027.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää hyväksyä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vuoden 2018 talousarvioehdotuksen ja talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2018–2020 liitteineen.

Esittelijän perustelut

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 12.6.2017 vuoden 2018 talousarvioehdotuksen raamin sekä talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2018–2020 laatimishojeet. Samassa yhteydessä päätettiin, että lauta- ja johtokuntien tulee antaa talousarvioehdotuksensa 31.8.2017 mennessä.

Vuoden 2018 talousarvioehdotuksen ja taloussuunnitelmaehdotuksen lähtökohdat

Kaupunkistrategia on kaupungin keskeisin toimintaa ohjaava asiakirja ja johtamisen väline. Kaupunkistrategian toteuttamisen ja seurannan keskeinen väline on kaupungin talousarvio ja taloussuunnitelma.

Kaupungin strategiaohjelma vuosiksi 2013–2016 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 26.3.2012. Tarkoitus on, että Kvsto hyväksyy kaupunkistrategian vuosille 2017–2021 elokuussa, minkä jälkeen se ohjaa talousarvion 2018 valmistelua. Koska uusi kaupunkistrategia ei ole vielä käytettävissä, on edellinen strategiaohjelma lähtökohtana valmisteltaessa vuoden 2018 talousarvioehdotuksen raamia sekä lauta- ja johtokuntien talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksia 2018–2020. Toimialojen toimintasuunnitelmien ja tulosbudjettien valmisteluvaiheessa

22.08.2017

kaupunkistrategia 2017–2021 on käytettävissä. Lauta- ja johtokuntien tulee ottaa strategian tavoitteet huomioon toimintasuunnitelmaa ja tulosbudjettia hyväksyessään.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden tulee perustua kaupunkistrategiaan. Toimialojen tulee sitovia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita asettaessaan kiinnittää huomiota siihen, että tavoitteet ovat toimialatoisaisesti merkitseviä ja antavat riittävän kuvan toimialan toiminnasta. Tavoitteiden tulee olla toteutettavissa annetuilla määrärahoilla ja tavoitteiden toteutumisen mittaamisen tulee olla selkeää.

Kaupungin vuoden 2018 talousarvioraamin ja taloussuunnitelman 2018–2020 lähtökohtana on toimintamenojen kasvua ohjaava tuottavuustavoite sekä investointitaso, joka kyetään rahoittamaan tulorahoituksella.

Raamissa 2018 kaupungin toimintamenojen kasvu on mitoitettu asukasmäärän kasvuun ja kustannustason nousuun vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella.

Tuoreimmilla kustannustason nousun ja väestönkasvun ennusteilla toimintamenot (TA-kohtien määrärahat sisäiset erät huomioiden ja ilman liikelaitoksia sekä rahastoja tarkastellen) ovat 0,95 % vuoden 2017 talousarvion vastaavia menoja suuremmat.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan (ilman laitosavustuksia) vuoden 2018 tuloraami on 27 243 000 euroa ja menoraami on 200 195 000 euroa. Sitova toimintakate on –172 952 000 euroa. Menoraami on kasvanut 1 381 000 euroa vuoden 2017 tasosta. Tuloraami on kasvanut 1 879 000 euroa vuoden 2017 tasosta. Näin ollen toimintakate on 498 000 euroa matalampi kuin vuoden 2017 talousarviossa. Näin ollen menot voivat kasvaa 498 000 euroa tuloja enemmän.

Kulttuurin laitosavustusten menoraamiksi on asetettu 17 353 000 euroa ja liikunnan laitosavustusraamiksi 9 525 000 euroa.

Investointiraamissa vahvistettu määräraha on 8 395 000 euroa.

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset 2018 talousarvioon

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ylläpitää ja parantaa eri-ikäisten helsinkiläisten mahdollisuuksia henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin, sivistymiseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen ja tukee Helsingin elinvoimaisuutta.

Väestönkasvu, uusien asuinalueiden palvelutarjonta ja väestön monimuotoistuminen kasvattavat vaatimuksia palvelujen kustannustehokkuudelle ja suunnitteluosallisuudelle. Merkittävät uudet toimitilahank-

keet - suurimpana keskustakirjasto Oodi - edellyttävät huolellista suunnittelua talouden ja toiminnan osalta. Vuotta 2018 leimaa toiminnallisesti kaupungin uuden toimialamallin sisäänajo ja siihen perustuvat ratkaisut toiminnan mittareista ja laatu järjestelmistä.

Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen kehityksestä 2018–2020

Väestönkasvu lisää vapaa-ajan palvelujen tarvetta ja käyttöä. Voimakkainta väestönkasvu on lapsissa, nuorissa ja yli 65-vuotiaissa.

Väestönkasvu edellyttää uusia palvelumalleja, tehokkaampaa tilankäyttöä nykyisissä tiloissa sekä uusia tiloja. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan on tehtävä aiempaa tiiviimpää yhteistyötä erityisesti koulutusorganisaatioiden sekä aluesuunnittelun ja -rakentamisen kanssa.

Helsingiläiset ovat pääosin aktiivisia kulttuuripalvelujen ja vapaa-ajan palvelujen käyttäjiä. Kokonaan palveluja käyttämättömiä on Helsingissä vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Heikommassa taloudellisessa asemassa olevien alueiden asukkaat ovat käyttävät palveluja suhteellisesti vähemmän. Näillä alueilla palvelutarjonta on monilta osin heikompi kuin erityisesti kantakaupungissa.

Myös vieraskielisten osuus kasvaa muita kotimaisia kieliryhmiä nopeammin. Vieraskieliset helsingiläiset käyttävät julkisista palveluista eniten liikunta- ja kirjastopalveluja. Toimialan palveluilla on merkittävä mahdollisuus edistää kotoutumista ja eri väestöryhmien rauhanomaista yhteiselämää.

Strategiakauden keskeisimpiä tavoitteita on kaventaa kulttuurin ja vapaa-ajan osallistumisen alueellisia ja sosiaalisia eroja sekä parantaa Helsingin houkuttelevuutta matkailukohteena ja asuinpaikkana. Vetovoiman lisäämisessä, sekä vierailijoille että asukkaille, on keskeisessä roolissa Helsingin uuden brändin jalkauttaminen. Palveluja on kehitettävä tiiviissä yhteistyössä yritysten, yhteisöjen ja palvelujen käyttäjien kanssa, koska palvelutarpeet muuttuvat ja monimuotoistuvat entisestään.

Toimialan kyvykkyys vastata muuttuviin palvelutarpeisiin on hyvä. Kulttuurin ja vapaa-ajan palvelut saavat asiakkailta pääosin erittäin myönteiset arviot. Digitaalisten palvelujen merkitys on kasvanut. Muutosten hallinta ja palvelujen suunnitelmallinen kehittäminen edellyttävät tiedolla johtamista, osallisuutta sekä kumppanuuksiin perustuvia toimintatapoja.

Palvelustrategiset vaihtoehdot (oma, osto, kilpailuttaminen, kumppanuus, allianssi mm.)

Toimialan palvelut jakautuvat liikunnan, kulttuurin ja nuorison palvelukokonaisuuksiin. Kulttuuripalvelukokonaisuus vastaa kaupungin kulttuuripolitiikasta sekä kirjasto-, kulttuuri-, orkesteri-, museo- ja taidemu-seotoiminnoista. Liikuntapalvelukokonaisuus vastaa liikunnasta ja liikuntapolitiikasta sekä liikunnan järjestämisestä ja liikuntapaikoista sekä leirintäalueesta. Nuorisopalvelukokonaisuus huolehtii nuorisotyöstä ja nuorisopolitiikasta.

Toimialan kaikki palvelut ovat kuntalaisille ja muille palvelun käyttäjille vapaaehtoisia. Toimialaa ohjaava lainsäädäntö on puitelainsäädäntöä, jonka vuoksi kunnalla on merkittävän suuri harkintavalta tavoissa toteuttaa palveluja. Painotukset palvelujen suuntaamisessa perustuvat kaupunkistrategiaan.

Toimialalla on vahva alueellinen palveluverkko erityisesti kirjastojen, nuorisotilojen ja liikuntapaikkojen osalta. Vastaavasti kaupungin taide- laitokset ja avustuksin tuettu ammattitaide ovat keskittyneet kantakaupunkiin. Kulttuurin alueellista saavutettavuutta tasapainotetaan alueellisilla kulttuuritaloilla, kohdennetuilla avustuksilla sekä julkisella taiteella.

Rakennettu toimintaympäristö muuttuu kuluvan valtuustokauden aikana merkittävästi. Lähivuosina toteutetaan merkittävä määrä suuria tilahankkeita kaupungin omina projekteina, yhteistyöhankkeina tai kolmansien osapuolten toteuttamina. Suurimpia hankkeita valtuustokauden aikana ovat keskustakirjasto Oodi, Suvilahden kaasukellojen mahdollinen käyttöönotto, Jätkäsaaren Bunkkeriin toteutettava liikuntatila, Urhea-urheilukampus, Olympiastadionin perusparannus sekä Tanssin talo. Oodi ja Olympiastadionin perusparannus kasvattavat mahdollisuuksia erityisesti Kampin-Töölönlahden alueen voimakkaampaan brändäämiseen kansainvälisesti ensiluokkaisena taiteen ja vapaa-ajan keskittymänä.

Tilojen osalta tulevan strategiakauden haaste on vanhenevan tilakan korjausvelka ja toisaalta uusien hankkeiden myötä kasvavat tilakustannukset. Toimialamallin voidaan arvioida synnyttävän mahdollisuuksia tehokkaampaan, yhteiseen tilankäyttöön sekä hallinnossa että palvelutuotannossa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintaympäristölle on ominaista, että Helsingissä palveluita tuottavat kaupungin lisäksi kolmannen sektorin toimijat, joita kaupunki tukee eri tavoilla. Lisäksi kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluita tuottavat yksityiset sekä kansalliset toimijat, kuten Kansallisgalleria ja Radion Sinfoniaorkesteri.

Kunnan roolina on luoda toimintaedellytyksiä tukemalla kansalaistoimintaa sekä rakentamalla ja ylläpitämällä olosuhteita. Tämän lisäksi kunnan tehtävänä on tuottaa kaikille suunnattuja palveluita sekä mahdollistaa vapaa-ajan palveluita erityisryhmille, haastavammille kohde-

ryhmille sekä heikommassa asemassa oleville. Kunnan palvelustrategian tulee perustua huolelliseen analyysiin vapaa-ajan muusta ekosysteemistä. Toimialan on osaltaan edistettävä helsinkiläisten yritysten ja yhteisöjen toimintaedellytyksiä sekä Helsingin vetovoimaisuutta matkailu- ja investointikohteena.

Kulttuurin ja vapaa-ajan palvelujen näkökulmasta keskeistä on ottaa huomioon, että Helsingin palveluilla on myös muita asiakkaita kuin asukkaat ja Helsingissä toimivat yhteisöt. Palvelujen keskeisiä asiakasryhmiä ovat kotimaiset ja ulkomaiset matkailijat sekä muut pääkaupunkiseudun asukkaat.

Riskienhallinta

Toimialan palveluille on ominaista, että palvelut ja toimitilat ovat avoimia kaikille. Tämä edellyttää, että toimialalla on laadittu huolelliset suunnitelmat sekä asiakkaiden että henkilökunnan turvallisuuden osalta sekä varmistettu henkilökunnan osaaminen poikkeustilanteissa. Toimialamalli luo aiempaa organisaatiota paremmat edellytykset osaamisen varmistamiseen sekä sovittujen linjausten seurantaan.

Jo vuoden 2017 aikana toimialan riskienhallinnan nykyisiä resursseja vahvistetaan uusilla erityisesti tietoturvaan, hankintoihin ja asiakasturvallisuuteen liittyvillä rekrytoinneilla. Vahvempi osaaminen riskienhallinnan kysymyksissä antaa edellytykset laatia vuoden 2018 aikana kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan riskienhallinnan kuvaus. Riskienhallinnan kuvauksessa voidaan ottaa huomioon viime vuosina toteutettujen asiakasturvallisuuteen liittyvien sisäisten tarkastusten toimenpide-ehdotukset.

Toimialan laaja erityistilojen verkko, tilojen korjausvelka sekä käynnissä olevat suuret kiinteistöhankeet muodostavat merkittävän taloudellisen riskin.

Toimintavuoden 2018 merkittävin digitaalisuuteen liittyvä uhka on EU-tietosuoja-asetus ja sen mahdollisesti edellyttämät suuren mittaluokan muutokset nykyisiin tietojärjestelmiin. Ennakkotietojen mukaan toukuussa 2018 voimaan astuva asetus tulee kiristämään merkittävästi rekistereihin liittyviä vaatimuksia. Muutoksia ja niiden kustannuksia on tällä hetkellä vaikea tarkasti arvioida.

Kaupungin strategisten lähtökohtien ja tavoitteiden toteuttaminen toimialoilla

Vuoden 2017 lopussa valmistuva kaupunkistrategia muodostaa pääasiallisen perustan toiminnallisille muutoksille.

22.08.2017

Strategiavalmistelun aikana kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on tunnistanut seuraavia keskeisiä yhteiskunnallisia muutoshasteita strategia-kaudelle:

- asenneilmaston kärjistyminen ja epävarmuuden lisääntyminen
- digitalisaatio
- muuttuvat ja eriytyvät palvelutarpeet
- Helsingin vetovoimaisuuden vahvistaminen
- osallisuuden lisääminen
- erilaistuvat ja eriarvoistuvat kaupunginosat
- nuorten heikentyvä luottamus maailman ja Suomen tulevaisuuteen
- lasten toimintakyvyn heikkeneminen ja odotetun eliniän lyheneminen liikkumattomuuden ja ylipainon yleistyessä
- kaupungin kasvun synnyttämät mahdollisuudet sekä kasvun mukanaan tuomat ongelmat
- väestön ikääntyminen ja erityisesti ikääntyneen väestön toimintakyky

Sosiaali- ja terveystalouden suunnitellulla uudistuksella on merkittävä vaikutus kulttuurin ja vapaa-ajan palveluihin. Mikäli uudistus toteutuu suunnitellulla tavalla, kulttuurin ja vapaa-ajan palveluilla on aiempaa merkittävämpi rooli kunnan vastuulle jäävässä ennaltaehkäisevässä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työssä. Mikäli uudistus toteutuu ennakoitussa aikataulussa, strategiakaudella toimialan asukasperusteisissa valtionosuuksissa tulee tapahtumaan muutoksia, koska kuntien liikunta- ja hyvinvointitehtäviä tulisi rahoittamaan erikseen määriteltävällä hyte-rahoituksella.

Viime vuosina toimialaa ohjaavassa lainsäädännössä on tapahtunut muutoksia. Ne kasvattavat kunnan roolia terveyden, kansalaisuuden ja sananvapauden vahvistajana. Lakiuudistuksissa toimialan tehtäviä ei ole lisätty kirjastotoimea lukuun ottamatta. Uudessa kirjastolaissa edellytetään tilojen tarjoamista oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Tämän lisäksi museoiden ja orkestereiden valtionosuusjärjestelmään suunnitellaan muutoksia, joiden mittaluokkaa Helsingille ei vielä vaikea ennakoida.

Sitovien tavoitteiden kytkeytyminen strategiaan lähtökohtiin

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sitovat tavoitteet keskittyvät palvelujen houkuttelevuuteen ja toimialamallin läpivientiin.

Toimialan sisältämät palvelut ovat perinteisesti olleet erillään toisistaan. Toimialamallin hyötyjen realisoituminen edellyttää yhteistä laatujärjestelmää ja yhteisiä tavoitteita. Näiden rakentaminen on merkittävä osa vuoden 2018 tavoitteita.

Tämän lisäksi sitoviin tavoitteisiin on nostettu erityisesti palvelujen houkuttelevuutta osoittavia suoritettavia tavoitteita. Koska toimialan palvelut ovat käyttäjilleen vapaaehtoisia, suoritettavat tavoitteet kertovat myös palvelujen laadusta.

Toimialan henkilöstösuunnitelma (henkilöstörakenteen muutokset, avoimien vakanssien täyttö, toimialatavoitteet hallinnossa) 2018 – 2020

Toimialan henkilöstöpolitiikan tavoitteena on myönteinen henkilöstökokemus. Myönteisellä henkilöstökokemuksella nähdään olevan suora yhteys asiakaskokemuksen laatuun. Hyvä henkilöstökokemus muodostuu muun muassa selkeistä tavoitteista, työn merkityksellisyydestä, vaikuttamismahdollisuuksista omaan työhön sekä kuulluksi tulemisestä. Hyvän henkilöstökokemuksen saavuttamisessa olennaisia ovat hyvä esimiestyö ja johtaminen, toimiva ja työyhteisöstä ja hyvät työolosuhteet mukaan lukien kohtuullinen työmäärä ja oikeudenmukainen palkitseminen.

Henkilöstön osaamiseen ja erityisesti esimiestyön kehittämiseen panostetaan, jolla varmistetaan tasalaatuinen ja oikeudenmukainen johtaminen. Käytännössä tämä edellyttää entisten seitsemän viraston toimintatapojen ja prosessien yhtenäistämistä sekä uusien työvälineiden yhteistä kehittämistä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vakinaisen henkilöstön määrä on vuoden 2018 alussa arviolta 1 633 henkilöä. Se on vähemmän kuin vuonna 2017, mikä selittyy pääosin eläköitymisellä. Toimialan koko henkilöstömäärä vakinaiset ja määräaikaiset yhteenlaskettuna on vuoden 2018 alussa arviolta 1 811 henkilöä. Lähtövaihtuvuuden arvioidaan vuonna 2018 olevan 80 henkilöä, joista 30 henkilön osalta palveluksesta eroamisen syy on eläkkeelle siirtyminen.

Toimialan ja toimialahallinnon henkilöstösuunnittelua jatketaan vuonna 2018. Keskeinen henkilöstöön liittyvä muutos liittyy toimialan hallinto- ja tukipalveluille määritettyyn tavoitetasoon, joka on saavutettava 1.1.2019 mennessä. Määritetty tavoitetaso on noin 40 henkilötyövuotta matalampi kuin vuoden 2016 lopun henkilöstömäärä. Tavoitetason jälkeen henkilöstömäärän ei toimialalla ennusteta muuttuvan.

Vuoden 2017 lopussa käynnistettyä projektia kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallinnon ja suunnittelun yhteisestä toimitilasta jatketaan vuoden 2018 aikana. Toimialan näkökulmasta on selvää, että yhteinen työympäristö parantaa yhteistyön mahdollisuuksia verrattuna nykytilanteeseen, jossa johto, hallinto ja suunnittelu on sijoitettu seitsemään eri toimipisteeseen eri puolille kaupunkia. Tila- ja työskentelyratkaisut suunnitellaan henkilöstön kanssa yhdessä. Tavoitteena on löytää taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävä ratkaisu vuosina 2019–2020.

Kilpailukyky sopimus vaikuttaa palkan sivukuluihin ja lomarahoihin ja sen vaikutuksesta henkilöstömenot alenevat.

Toimialan tilankäyttösuunnitelma 2018–2020

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tilanmäärää kasvattavat tarkastelukaudella erityisesti keskustakirjasto Oodi ja Jätkäsaaren Bunkkerin liikuntatila ja uimahalli.

Muut tilahankkeet liittyvät kaupunkirakenteen muuttumiseen tai tilankäytön tehostamiseen. Näitä hankkeita ovat kansainvälisen kulttuurikeskus Caisan vuokratilat, mahdollisesti toteutettava Suvilahden kaasukellojen käyttöönotto, Laajasalon kirjasto ja nuorisotila, Herttoniemen kirjasto ja nuorisotila, Hyrylän kokoelmakeskuksen korvaavan tilan hankkiminen, Malminkartanon nuorisotalo ja Jakomäen sydämen nuorisotilat.

Toimialamallin tuomia mahdollisuuksia tehokkaampaan palvelutilojen yhteiskäyttöön ja hallinto- ja toimistotilojen keskittämistä yhteisiin tiloihin tarkastellaan toimialamallin läpiviennin yhteydessä.

Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä

Vuonna 2017 käynnistetyssä tavoitearkkitehtuurityössä kartoitettiin aiempien virastojen keskeiset palvelut, arvioitiin niiden synergia- ja digitalisaatiopotentiaalia sekä määriteltiin keskeiset painopisteet toimialan digitalisaatiolle. Tavoitearkkitehtuurityö kytkeytyy toimialan yhtenäistämishankkeisiin. Tavoitearkkitehtuurilla sovitaan yhteen ict-kehittämistä ja yleistä palvelukehitystä.

Tuloksia hyödynnetään yhteisten prosessien ja asiakaspolkujen suunnittelun pohjana, ja niiden pohjalta laaditaan toimialan digitalisaatio-suunnitelma ja tiekartta syksyn 2017 ja kevään 2018 aikana. Teknisesti toimialan järjestelmäarkkitehtuuri on tällä hetkellä pirstaloitunut, joten yhtenäisen, kattavasti yhteentoimivan digitaalisen järjestelmäalustan rakentaminen tulee vaatimaan usean vuoden työn.

Toimialan digitalisaation keskeiset tavoitteet ovat:

- mahdollistaa saumaton, asiakkaan omista tarpeista lähtevä asiakaskokemus toimialan palveluissa
- tehostaa toimintaa yhtenäistämällä palveluja, kehittämällä ja automatisoimalla taustaprosesseja sekä hyödyntämällä erilaisia kaupunkiyhteisiä, alueellisia tai valtakunnallisia digitaalisia palveluita osana toimialan palveluita

- ehkäistä aktiivisesti digitaalista syrjäytymistä mahdollistamalla kaikille kaupunkilaisille pääsy digitaalisiin palveluihin sekä tukemalla kansalaisten tietoyhteiskunta- ja digitaitoja
- siirtyminen suljetuista tietojärjestelmistä kohti rajapinta- ja alustajattelua ja ekosysteemejä, mikä osaltaan mahdollistaa em. kolmansien osapuolien tuottamien palveluiden hyödyntäminen saumatomana osana toimialan digitaalista palvelutarjoamaa.

Toimialan järjestelmäarkkitehtuuri rakentuu identiteetinhallintajärjestelmän ja asiakkuuden ympärille. Järjestelmäarkkitehtuurilla valmistaudutaan myös EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimuksiin kokoamalla yhteen toimialan useissa eri järjestelmissä olevia henkilötietoja ja mahdollistamalla näin niiden parempi hallinnointi. Järjestelmäarkkitehtuuriratkaisua kokeillaan Helsinki-sovelluksessa, joka mahdollistaa käyttäjälle yhtenäisen käyttökokemuksen usean eri palvelun välille.

Helsinki-sovellus on tärkeä vapaa hakeutumisen palveluja tarjoavalle kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle, joka lisäksi palvelee asukkaiden lisäksi myös kaupungissa vierailevia kuten esimerkiksi turisteja. Toimialan palvelut kilpailevat kaupallisten toimijoiden kanssa, mikä asettaa vaatimuksia erityisesti digitaalisten ratkaisujen tarjoamalle asiakaskokemukselle. Mikäli toimiala onnistuu tuottamaan laadukkaita digitaalisia asiakaskokemuksia, ovat ratkaisut usein sovellettavissa myös muille toimialoille.

Tila- ja resurssivarausjärjestelmiä kuten Varaamo ja liikuntapalveluiden varausjärjestelmiä kehitetään eteenpäin. Koulujen liikuntatilojen hallinnoinnin siirto kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan aiheuttaa merkittäviä teknisiä lisähaasteita. Vuonna 2018 tehostetaan erityisesti varauksiin liittyviä taustaprosesseja ja parannetaan toimialan eri varausjärjestelmien yhteentoimivuutta. Hanke tukee toimialalla meneillään olevaa tilojen käytön periaatteiden selvitystä. Avoimet rajapinnat mahdollistavat järjestelmien yhteentoimivuuden lisäksi kolmansien osapuolien mahdollisuuden hyödyntää tuotettua tietoaineistoa. Vuonna 2018 aloitetaan avoimen kurssi- ja koulutusrajapinnan suunnittelu ja rakentaminen.

Kirjaston ja museoiden perusjärjestelmien suunnitellulla uusimisella lisätään työprosessien automatisointia ja sujuvuutta sekä tuotetaan logistiikassa kustannussäästöjä. Kaupunginmuseon ja taidemuseon koelmanhallintajärjestelmä uusitaan vuonna 2018. Kirjastopalvelut ovat täysin riippuvaisia kirjastojärjestelmän toimivuudesta. Nykyiset ratkaisut eivät vastaa kirjaston nykytarpeisiin muun muassa puutteellisten rajapintojen takia.

Asiakastietokoneympäristöissä huomioidaan digitaalinen yhdenvertaisuus ja varmistetaan kaikille pääsy toimialan digitaalisiin palveluihin. Teknisen laiteympäristön ja verkkoyhteyksien lisäksi tarjotaan opastusta ja tukea digitaalisten palveluiden käyttöön.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala hyödyntää palvelujaan ja niitä tukevia digitaalisia ratkaisuja kehittäessään erilaisia ketteriä kokeiluja ja yhteiskehittämisen menetelmiä. Toimialan tietojärjestelmäkehitys tulee perustumaan pääosin avoimeen lähdekoodiin sekä avoimiin rajapintoihin. Tavoitteena ovat toimittajariippuvuuden vähentäminen ja joustavat ratkaisut.

Keskustakirjastohanke on toimialan digikehityksen lähiaikojen kärkihanke. Se sitoo yhteen ja konkretisoi yhdessä merkittävässä kohteessa pyrkimykset fyysisten ja digitaalisten palvelujen yhtenäistämiseksi. Näitäkin ratkaisut ovat skaalattavissa muihin toimintaympäristöihin.

Talousarvion seurannassa tarkasteltavat tavoitteet

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- a) Tiedolla johtaminen: Monipuolista tietoa hyödyntävän toimintatavan käyttöön ottaminen toimialalla. Tavoitteen toteutumisen mittarina ovat tiedolla johtamisen tavoitteiden ja mittareiden valmistuminen, tiedolla johtamisen käytäntöjen kuvaus sekä toimintatavan käyttöön ottaminen vuoden 2018 aikana.
- b) Strategiamittaristo: Toimialan toimintaa ja tavoitteita kuvaavan sekä kaupunkistrategian toteuttamiseen ohjaavan mittariston luominen. Tavoitteen toteutumisen mittarina on toimialan yhteisen strategiamittariston valmistuminen. Strategiamittaristoa käytetään vuoden 2019 sitovien toiminnallisten tavoitteiden perustana.
- c) Asiakaskokemus: Toimialan eri palvelujen kohderyhmät määritellään asiakastuntemukseen perustuvien motivaatiopohjaisten kävijäprofiilien avulla. Kullekin palvelulle määritellään asiakaslupaukset ja tavat arvioida asiakaskokemuksen laatua. Tavoitteen toteutumisen mittarina on asiakaslupausten ja ensimmäisten asiakaskokemusrvioiden valmistuminen. Näitä käytetään lähtötietoina sekä niiden pohjalta laaditaan vuoden 2019 sitovia toiminnallisia tavoitteita.
- d) Digitaalisuus: Toimialan palveluissa toteutetaan rajattu kokeilu eri palveluja yhdistävästä digitaalisesta asiakkuudesta, jolla lisätään toimialan palvelujen saavutettavuutta. Kokeilun tulokset ovat koko kaupunkiorganisaation käytössä. Tavoitteen toteutumisen mittarina ovat kokeilun toteuttaminen ja sen tulosten valmistuminen.

Määrä ja taloustavoitteet (toiminnan laajuutta ja tavoitteita kuvaavia suoritteita, tuntimääriä, määräaikoja)

	2016	2017	enn2017	2018	2019
Suoritettavatavoitteet					
Liikunta					
Käyntikerrat		8 300 000	8 300 000	8 400 000	8 400 000
Aukiolopäivät (monitoimi- ja uimahallit, maauimalat ja tekojääkentät)		2 670	2 670	2 730	2 754
Nuoriso					
Käyntikerrat	1 410 000	1 410 000	1 425 000	1 430 000	1 430 000
Toiminnan tuottamiseen osallistuneet nuoret	1 300	1 430	2 800	3 300	3 500
RuutiBudjetin osallistuneet yläkoulut (%)	100	100	100	100	100
Kulttuuri					
Yleiset kulttuuripalvelut					
Tapahtumien määrä	1 680	1 680	1 680	1 680	1 680
Käyntikerrat	425 000	430 000	430 000	430 000	430 000
Yhteisöllisesti tuotettavat tapahtumat	255	255	255	255	255
Haettujen avustusten määrä	990	990	990	990	990
Orkesteri					
Sinfoniakonserttien määrä	44	43	43	44	44
Käyntikerrat	110 000	110 000	110 000	110 000	110 000
HAM					
Käyntikerrat	253 522	145 000	180 000	145 000	145 000
Museo					
Käyntikerrat	401 181	200 000	330 000	300 000	300 000
Julkiseen verkkoon avatut tietueet	51 502	52 500	52 500	60 000	67 500
Kirjasto					
Aukiolotunnit	106 912	106 500	106 500	106 000	106 000
Käyntikerrat	14 400 000	14 400 000	15 900 000	15 500 000	17 000 000

Tuottavuuden kehittymistä kuvaavat tunnusluvut

Toimialan muodostavien aiempien hallintokuntien tuottavuuslaskennan mallit eivät sovellu toimialan tuottavuuslaskennan perustaksi. Toimialan palvelut eroavat toisistaan niin merkittävästi, että aiempia käytäntöjä ei voida sellaisenaan yhtenäistää.

Vuoden 2018 aikana rakennetaan kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tuottavuusmatriisi siten, että se kannustaa toteuttamaan kaupunkistrategiaa sekä lisäämään palvelujen laatua ja kustannustehokkuutta.

Toiminnan tuloksellisuus ja vaikuttavuus

Toimialan tulee strategiakaudella vahvistaa kustannustiedon tietopohjaa ja vertailtavuutta. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla ei ole kirjastoalaa lukuun ottamatta olemassa yhdenmukaista kustannusten vertailutietoa. Kuntakohtaisessa vertailussa tiedonkeruun vertailukelpoisuutta heikentää palveluiden järjestämistapojen erilaisuus eri kunnissa.

Helsingin muita kuntia korkeammat yksikkökustannukset ovat lähentyneet muiden suurimpien kaupunkien keskiarvoa liikunta-, nuoriso- ja kirjastotoimen osalta. Kulttuuri- ja museotoiminnassa yksikkökustannukset ovat hieman muita suuria kaupunkeja alempana. Helsingin yksikkökustannuksiin vaikuttavat keskeisesti valtakunnallisten ja seudullisten vastuiden hoitaminen, muuta maata aktiivisempi kehittämistoiminta sekä laadukas kattava palveluverkko.

Palvelujen vaikuttavuuden arviointi edellyttää nykyistä parempaa raportointimallia. Vuodesta 2014 toteutettu nuorten hyvinvointikertomus on hyvä malli raportoinnille, jossa yhdistetään tunnuslukuja, asiakkaiden ja henkilöstön kokemustietoa sekä akateemista tutkimusta. Samoin toimialan on kehitettävä nykyistä systemaattisempia toimintamalleja kerätä havainnointitietoa asiakastilanteista. Ennaltaehkäisevä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen edellyttää vastaavanlaista, eri tietoaineistoja yhdistävää toimintatapaa myös muille väestöryhmille.

Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen 2016–2020

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palveluverkko koostuu n. 200 toimipisteestä, joiden tilamäärävuonna 2017 on 308 316 htm². Tilamäärän ennustettu muutos vuosina 2017–2027 on noin 9 %.

Tilankäytön tehostamistoimenpiteistä keskeisin on yhteiskäyttötarkastelut ja niiden mahdollistama asiakasmäärän kasvattaminen suhteessa käytettävissä oleviin neliöihin. Toinen merkittävä mahdollisuus tilankäytön tehostamiselle on parantaa toimialan hallinto- ja toimistotilojen tilatehokkuutta ja käyttöastetta keskittämällä niitä yhteisiin toimitiloihin.

Maksut ja taksat

Yksityiskohtainen ehdotus kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan taksoista ja maksuista tuodaan kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunnan päätettäväksi syksyn 2018 aikana. Maksut koostuvat esimerkiksi tilavuokrista, pääsymaksuista ja sakkomaksuista.

Toimialan maksujen ja taksojen valmistelussa sovelletaan seuraavia periaatteita:

22.08.2017

- Lasten ja nuorten harrastustoimintaa tuetaan muita edullisemmilla hinnoilla.
- Toimialan on toiminnallaan edistettävä yhdenvertaisuutta. Palvelujen on oltava helposti saavutettavia. Mahdolliset maksut tulee asettaa sellaiselle tasolle, että ne eivät muodosta kohtuuttomia esteitä heikommassa taloudellisessa asemassa olevien osallistumiselle.
- Toimialalla on sekä maksullisia että maksuttomia tiloja ja palveluja. Merkittävä osa toiminnasta on maksutonta toimintaa. Maksullisuus ei ole kaupungin tuottamassa toiminnassa merkki toiminnan korkeammasta arvosta suhteessa maksuttomiin palveluihin. Maksullisuuden perusteiden muodostavat tuotantokustannukset ja toiminnan luonne suhteessa muihin samankaltaisiin palveluntarjoajiin.
- Maksuttomuudella, edullisilla hinnoilla ja tuetulla käytöllä edistetään kansalaistoimintaa ja aktiivista kansalaisuutta. Maksujen määrittelyssä otetaan huomioon osallisuusmallissa tehtävät linjaukset.
- Maksujen määrittelyssä otetaan huomioon myös pienten erien käsittelystä koituvat kustannukset.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tilakustannukset kasvavat uusien toimitilojen sekä peruskunnostuksen perusteella nousseiden vuoksien johdosta. Kustannusten kasvu on suurempaa kuin toimintakatteen kasvu. Tasapainoinen talous nykyisellä raamilla synnyttää merkittäviä paineita maksujen korottamiselle.

Liite 1 sisältää talousarvion perustelutekstin.

Liite 2 sisältää suoritetaivoitteet.

Määrärahat

Kaupunginhallituksen 12.6.2017 hyväksymä toimialakohtainen talousarvioraami on päätetty ainoastaan vuodelle 2018, taloussuunnitelma- vuodet 2019–2020 on budjetoitu saman suuruisina kuin talousarviovuosi 2018.

Merkittävimmät talousarviovaikutukset kulttuurin ja vapaa-ajantoimialan muodostavat Opetustoimelta 1.6.2017 liikuntapalvelulle siirtyneet 145 koulun sisäliikuntatilan hallinnoinnin siirrosta aiheutuneet tulo- ja menomuutokset 2 000 000 euroa. Lisäksi Oodi-kirjaston aukeamisesta joulukuussa 2018 on arvioitu aiheutuvan lisäkuluja kulttuuripalvelulle 1 900 000 euroa. Henkilösivukulujen –1,28 %yksikön muutoksesta on arvioitu saatavan 830 000 euron säästö.

Liite 3 sisältää kaikkien kolmen käyttötalousosan talousarviokohtien määrärahat yhteensä.

Liite 4 sisältää käyttötalousosan TA-kohdan 41001 määrärahat.

Liite 5 sisältää käyttötalousosan TA-kohdan 41002 Kulttuurin laitosa-
vustukset ja TA-kohdan 41003 Liikunnan laitosa-
vustukset.

Liikuntajaosto on kokouksessaan 15.8.2017 (§ 4) tehnyt esityksen kult-
tuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle vuoden 2018 laitos- ja säätiöavustuk-
sista 9 168 500 euron edestä päätettäväksi liitteen 5 erittelyn mukaan.

Liite 6 sisältää toimialan talousarvioehdotus palvelukokonaisuuksittain
sekä toimialan yhteisiin tuloihin- ja menoihin eriteltynä, tulo- ja menola-
jeittain.

Liite 7 sisältää TA-kohdan 41001 ei sidottujen avustuksien laskelman.

Investoinnit

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vuoden 2018 investointeihin on va-
rattu 8 395 000 euroa.

Irtaimen omaisuuden määrärahat jakautuvat tietotekniikkahankintoihin
4 262 000 euroa, josta hankekorteilla ilmoitettuja hankintoja on 375 000
euroa.

Muun irtaimen omaisuuden hankintaan on varattu 4 133 000 euroa.

Taloussuunnitelmavuodelle 2019 esitetään irtaimen omaisuuden perus-
hankintaan 7 156 000 euroa ja vuodelle 2020 4 456 000 euroa.

Talousarviovuoden merkittävin investointikohde on joulukuussa 2018
avattava keskustakirjasto.

Liitteet 8-10 sisältävät Irtaimen omaisuuden perushankintamäärärahat
2018–2027

Liite 11 sisältää Henkilöstösuunnitelman 2018–2020

Liite 12 sisältää Tilakäyttöohjelman 2018–2027

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan henkilöstötoimikunta on käsitellyt ta-
lousarvioehdotuksen kokouksessaan 14.8.2017.

Esittelijä

toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Ari Tirri, talouspäällikkö, puhelin: 310 85510
ari.tirri(a)hel.fi
Kirsti Laine-Hendolin, hallintojohtaja, puhelin: 310 87751
kirsti.laine(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite
PL 4800
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
liikuntavirasto@hel.fi

Käyntiosoite
Paavo Nurmen kuja 1 C
Helsinki 25
http://www.hel.fi/liikunta

Puhelin
+358 9 310 8771
Faksi
+358 9 310 87770

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

22.08.2017

- 1 Liite 1 Kuva TAE 2018 perusteluteksti.doc
- 2 Liite 2 Kuva TAE 2018 suoritetaivoitteet.pdf
- 3 Liite 3 Kuva TAE 2018 käyttötalousosa yhteensä.pdf
- 4 Liite 4 Kuva TAE 2018 käyttötalousosa (TA-Kohta 41001).pdf
- 5 Liite 5 Kuva TAE 2018 käyttötalousosa (TA-Kohta 41002 ja 41003).pdf
- 6 Liite 6 Kuva TAE 2018 käyttötalousosa (TA-kohta 41001) laskelma palveluittain.pdf
- 7 Liite 7 Kuva TAE 2018 käyttötalousosa (TA-Kohta 41001) ei-sidotut avustukset.pdf
- 8 Liite 8 Kuva TAE 2018 irtain (TA-Kohta 80504).pdf
- 9 Liite 9 Kuva TAE 2018 Irtaimen omaisuuden perushankinta 2018-2027 (sivu 1).pdf
- 10 Liite 10 Kuva TAE 2018 Irtaimen omaisuuden perushankinta 2018-2027 (sivu 2).pdf
- 11 Liite 11 Kuva TAE 2018 Henkilöstösuunnitelma.pdf
- 12 Liite 12 Kuva TAE 2018 Tilankäyttöohjelma 2018-2027.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia